

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vin.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vin.

Cene po pošti:

za celo leto . K 84.—
za pol leta . K 42.—
za četrt leta . K 21.—
za 1 mesec . K 7.—
Za Ljubljano mesečno 7 K
za izposojnino mesečno 12 K—
Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

Dr. A. J.: Stavba na pesku.

Socialistične in komunistične vrste se čimdalje bolj cepijo. Ta proces je splošen, po celem svetu, kjerkoli jih je kaj. Na Nemškem, v Belgiji, na Češkem, Francoskem pa tudi pri nas se dele na dve, tri in še več strank. Socialisti se koljejo s komunisti, le-ti se pa zopet dele na zmernejše in radikalnejše. Pri nas so na nedavnem vukovarskem kongresu prevladali radikalci, zmerni so pa vendar obdržali glasilo »Novo Istino« in imajo v rokah tudi mnoge organizacije. Nato so radikalci izdali proglas na delavstvo, v katerem na najostrejši način napadajo svoje včerajšnje brate, nazivajo jih izdajalce delavske stvari in hlapce buržoazije.

Ta proces razpadanja v socialistično-komunističnih vrstah je zelo zanimiv, a tudi popolnoma razumljiv. Tisto, kar je komuniste in razne vrste socialistov držalo skupaj, je bila želja za podiranjem vsega, kar obstoja. Od pristašev so zato zahtevali samo mržnjo do obstoječega družabnega reda. Njihovi voditelji so v najgroznejših slikah risali gnolost sedanjega družabnega reda, na drugi strani pa z družabljivi frazami obetali socialistično-komunistično državo, v kateri bo izginil pojm o krivici, trpljenju, mukah, delu. V tej državi bo samo blagostanje, vsesplošna zadovoljnost, neskaljeno veselje.

Socialističnim in komunističnim agitatorjem je v mnogih državah uspelo, premamiti delavstvo, preko katerega so dospeli do oblasti in s tem do prilike, da uresničijo svoje načrte. Toda tudi topot se je pokazalo, da so obeti prazno govorjenje. Oni so pač znali rušiti — ta posel ni ravno težak. Zahteva samo sovražstva, duha uničevanja. Pri graditvi se pa ipak zahteva dokaj več. Tu je treba ljubezni, potrpežljivosti, znanja, vstrajnosti, pripravljenosti na vse mogoče neprijetnosti. Takih lastnosti pa socialistični voditelji in komunistični hujšaki nimajo.

Široke delavske mase so se tedaj prepračale, da so bile varane. Sedaj povsodi kažejo svojo nezadovoljnost in ogorčenje in se z enakim sovražstvom obračajo proti svojim voditeljem, kakor so se preje proti gospodarjem prejšnjega družabnega reda. Odstot cepljenja in ustanavljanje novih radikalnih strank. Sedaj se nad dosedanjimi voditelji maščuje njihovo apeliranje na uničevalne instinkte v nezadovoljnih delavskih četah. S čimer kdo greši, s tem je kaznovan. Voditelji so — da spravijo skupaj čim več delavcev — grdili vse, kar obstoja, pozivali na revolucijo, ubijanje, rušenje. Težko je pa in celo nemogoče,

ustaviti hudournik, kadar se razlije. Kdorkoli si sedaj upa, tej zapeljani masi govoriti o dolžnostih v novi družbi, ta je njen sovražnik. Kakor so množico vzgajili, taka je.

Vse komunistično gibanje je na slabem temelju. Zgradba je sezidana na pesku. Dolgo se nikdar ne more obdržati. Oni so samo toliko časa edini, dokler imajo pred seboj skupni predmet sovražstva. Čim tega ni več in čim se je treba lotiti pozitivnega dela, tedaj se razidejo kakor graditelji babilonskega stolpa.

Strokovne organizacije na Francoskem.

(Vse podatke je poslal Lojze Kuhar, ki se mudi v Parizu, v pismu z d. 8. 7. 1920.)
A. Komlanec.

Naša francoska organizacija je ena najmlajših; a kipi tako naglo navzgor, da nam more biti v spodbudo.

Do novembra 1919 v Franciji niso imeli centralnega odbora, ki bi družil razne že obstoječe sindikate. Šele na kongresu od 1. — 2. nov. 1919 se je ustanovil centralni konfederalni odbor.

Ob dnevu, ob katerem je zagledal osrednji zvezni odbor beli dan, so obstojale v Franciji sledeče katoliške strokovne zveze.

1. Zveza uslužbencev (Le Syndicat des Employes). Njihovo strokovno gibanje je začelo l. 1887. Oče in voditelj mu je bil duhovnik č. g. l'abbé Hyron. Trinajst let, to je do l. 1900 se je bojevalo to strokovno društvo z velikimi težkočami. V tem letu je dobilo prvo priznanje — zlato kolajno od republike. Svetovna vojna je pobrala sindikatu dve tretjini članov. 895 jih je obležalo na bojišču. L. 1916 je zveza uslužbencev kupila svoj dom in zbrala vsoto 400.000 frankov. Ob dnevu, ko se je včlanila v skupni strokovni zvezi je štela 10.000 članov v deveterih profesionalnih odsekih z 76 podružnicami, raztresenimi po Franciji. Glasilo njihovo je »L'Employé«.

2. Druga strokovna organizacija, ki jo je treba omeniti, je Zveza delavcev (Syndicat des ouvriers). Razdeljena je v sledeče profesionalne skupine: a) delavcev v tovarnah za živila, b) stavbinskih delavcev, c) mizarjev, d) zlatarjev, e) šoferjev, f) krojačev, g) tiskarjev, h) kovinarjev, in kemičnih delavcev. Vsi ti sindikati skupno štejejo 2.000 članov v 31 sekcijah. Glasilo njihovo je »L'Echo des Syndicats«.

3. Na tretjem mestu je zveza železnarjev (Syndicat des cheminots). Ustanovili so si jo komaj pred 2 letoma 1918. Članov

šteje 3.000. Njihovo glasilo se zove »Francoski železničar« »Le Cheminot de France«.

K tem trem podatkom je opomniti, da se je vršila prva centralizacija del. organizacij l. 1913. Pri tej priliki se je ustanovila federacija katoliških uslužbencev v Franciji. Obsega 3 sindikate v Parizu in okoli 100 v provinciji. Članov šteje okroglo 30.000.

4. L. 1902 so se začele organizirati ženske in sicer pod vplivom sestre Milcent. Danes šteje ta organizacija 8 strokovnih skupin. So te-le: žene-uslužbenke, krojačice in šivilje, hišne, bolniške strežnice, gospodinjice — poseben tip v Franciji, kjer gospod in gospa oddasta vodstvo gospodinjstva posebnim ženskam — mesto, ki ga zavzemajo pri nas ponekod kuharice —, strojepejske, tovarniške delavke. V vseh osmero sindikatih je okrog 32.000 žensk organiziranih. Formalno so se zvezale njih strokovne skupine še le leta 1906 in pritegnile nekaj strokovnih društev iz dežele. Imenuje se sedaj »L'Union centrale des syndicats professionnels féminins«.

L. 1909 se je ustanovilo strokovno društvo domačih šivilj in pletilk. L. 1913 so se zljile oboje v eno organizacijo in tako so ženske popolnoma federirane v Federation Francaise des Unions des Syndicats professionnels féminins. Cela federacija šteje 40.000 članic z glasilom »La travailleuse« »Delavka«.

5. Ženska organizacija ob Izeri. Ustanovile so jo 5. junija 1906 iz ogorčenja nad socialistično stavko. Obsega danes 47 sindikatov. To so delavke v pletlarnah, papirnicah, rokovičarnah. Združene so v »Federation des Syndicats libres de l'Isere« in štejejo 5.000 članic. Te niso združene s strokovno federacijo, imenovano pod 4. Imajo svoj organ »Stanovski glas« »La voix professionnelle«.

6. Posebej je omeniti strokovne organizacije Alzacije Lorene. Te so bile prej podvržene centru v Kölnu. Na kongresu v Strasburgu se je ustanovila 23. februarja 1919 neodvisna organizacija: »Federation des Syndicats independants d'Alsace et de Lorraine« z več ko 20.000 člani; 12 tajništvo je razdeljenih po deželi. Opozarjal bi na višjo organizirano moč nemške Alzacije Lorene napram relativno slabotnim mladim francoskim organizacijam.

7. Mnogo sindikatov še ni nikamor pridruženih in eksistirajo kar brez vsake vezi. Imenovati jih ni treba posebej, zadostuje naj samo število, ki je 10 velikih (relativno vzeto) unij po posameznih mestih.

Te razne skupine so se združile 1. novembra 1919 in ustanovile skupno vodstvo, centralni odbor: »La Confederation francaise des Travailleurs chretiens« (C.

F. T. C.) — Zveza francoskih krščanskih delavcev. Lansko leto ob ustanovitvi je že štela zveza nad 100.000 članov.

Posnetek:
Strokovna društva na Francoskem so ali:

a) Združena krajevno ne glede na stanovsko profesionalno delo (Union regionale.)

b) združena profesionalno, tako da so sindikati enega in istega dela centralizirani (Federation Nationales).

c) Ali so popolnoma sami zase.
Statistični pregled:
Nacionalne strokovne organizacije štejejo danes:

1. La Federation Francaise des Employes cathol. 30.000 članov (l. 1913).

2. La Federation francaise des professeurs nedržavnih zavodov 8000.

3. La Federation des cheminots de France 3000 (50 odsekov).

Krajevne organizacije brez razlike na profesio: »Union regionales«.

1. Federation indep. d'Alsace et Lorraine 21.000.

2. Federation de franche Compte (23 strok. org.) 1500.

3. Federation Syndicats de la Champagne 500.

4. Union federal de l'Isere (61 sekcij) 5.000.

Izolirani sindikati:

1. Syndicat onosier de Paris 2000.

2. Sindikat poštaric, 3. Sindikat kat. časnikarjev, 4. Sindikat kat. klobučarjev; skupaj 45.000.

5. Unija katoliških inženirjev 1300.

6. Drugi 1100.

7. Union centrale (10 strok) 23.000.

8. Učitelji, učiteljice, kuharice 12.500.

Skupaj 133.450. Bančnih uradnikov samih je 10.000.

Mali, mladi, a zelo živi začetki. Prištetih bi mogli še druge drobce. Ako bo delo tako napredovalo, bo kmalu drugi stotisočak dovršen.

Dva shoda.

Dne 11. t. m. je sklicala »Delavska Zveza« ob 4. uri popoldne shod v Union. Tvarina se je obravnavala stvarno in dostojno. Delavstvo je bilo skozi celo zborovanje navdušeno in enotno, zanimanje pri govorih vedno na isti višini. Množica je pač čutila, da ima »Delavska Zveza« resno voljo in tudi dovolj moči, da obvaruje delavstvo izkoriščanja ter mu pribori pravice, ki so potrebne za njegov obstoj.

Naslednji dan ob 8. uri zvečer je pa sklicala komunistična stranka shod v »Mestni dom«. Ko so shod otvorili, je bilo

LISTEK.

Glad.

(Iz angleščine prevedel Fr. Ba.)

Engel je najpoprej mislil, da sanja. Ali dišava po mesu se je ojačala in ko je razbujalo trepalke — bile so skoraj skupaj zmurle tu na severu Grenlandije na dvainosemdeseti širinski stopinji — je zagledal razločno moža, ki je nad oljevo svetiljko držal lep kosec slanine, natakknjene na dve palčici.

Engel je postal buden; obrnil se je, da je skoro padel iz spalne vreče. Srce mu je razbijalo. Njihovo skupno meso! Kdo izmed njih ga je ukradel, kdo si je pripravil pojedino? Sackett seveda — izdajali so ga njegov širok, ploščat hrbet, volovski vrat in siljasta pleša.

Brezdišno, negibno, naporno misleč je ležal Engel. Na tleh ledene koč so smrčali polg njega v svojih spalnih vrečah ostali štirje, Briscoe, Youngbrother, Mac Geehan in južnoameriški Mestice Louis.

Meso je meso — posebno še na najsevernejši točki Grenlandije pri šestdesetih stopinjah pod ničlo — in to meso je bilo več vredno, kot vse dragocenosti sveta, če je bilo prihranjeno in je že tedne dobival vsak mož pol unce na dan. Pol unce na dan ves dolgi čas čakanja na rešilno

ladjo, ki bi bila morala že pred enim mesecem zapustiti Fort Hope. Pol unce — Sackett pa je stal in si pekel pol funta za svoj obsežen trebuh.

Na ta trebuh je mislil zdaj Engel in kri mu je šinila v sicer miroljubno lice. Ta trebuh se ni nikoli skrčil kakor njegov. Obdržal je vedno sumljivo obsežnost, medtem ko so drugi delali onemogle dovtepe o svojih, ki so se stisnili. Ali kaj družine je bilo pričakovati od pol unce slanine, nekoliko trdega prepečenca, eni sami čaši čaja in tiste strahovite juhe, ki so jo prazili iz tulnjevske kože in mahu. Sackett pa se je skrivnostno režal in dejal, da sta mah in skalni lišaji dobra jed.

Parkrat je govoril voditelj Briscoe pri izdajanju racije o skrivnostnem izginetju slanine. Najprej so osumili Luisa. Opazovali so ga strogo — ali nikoli ga niso našli v shrambi za živila, katero sta tvorili dve medvedji koži, obešeni v kot za zagrnjalo.

Zdaj pa je bila odkrita skrivnost. Veseli, vedno režeci se Sackett je bil krivec.

Engel je zlezal brezsumno iz svojega zaklja. V tem trenutku je nesel Sackett slanino k ustom. Grobo je ugriznil v sočen kos, ko se je priplazil Engel do njega in ga pobil. Tat je zopet skočil pokonci in se postavil v bran. Engel pa ga je po bliskovito zopet udaril, takrat na nos, da se mu je poodila kri. Luis je mrmral v spanju. Sackett se je premislil in odnehal od boja.

»Pes!« je siknil Engel. Sackett je pobesil glavo. Pogledal je Engela po strani:

»Lačen sem bil — jaz umiram lakote...«

Poželjivo je pogledal slanino, ki je ležala na tleh.

»Glej, Engel,« je rekel, »prijatelja sva in stradava. Pri Bogu prisegam, da se ne dotaknem jedi, ali slanino ne smem pustiti, da se pokvari. Deliva si jo!«

Engel je božji dar besneč pobral in ga vržl Sackettu v krvaveč nos. Potem ga je opljuval, pohodil in ga skril končno v umazanem perilu.

»Tako mislim o tebi, pes, in tvojem prokletem mesu. Ali nočem izdajati, dobro veš, kaj bi se zgodilo. Tudi če bi te Briscoe ne ubil, ubili bi te ostali. Dam ti še priliko. Ravnokar si hotel priseči pri Bogu, da ne boš več hodil v bližino živilske shrambe.«

Sackett je prisegel pri Bogu, položil roko na srce, zlezl zopet v spalno vrečo — in smrčal. Engel je čuval ostali čas noči.

Minil je teden — živo srebro se je izdatno dvignilo, ali iz Fort Hope se še ni pokazala ladja. Porcije so morale biti znižane. Grozila je lakota. Može so začeli kuhati čaj iz arktičnih vrh. Med tem časom je opazoval Engel Sacketta kot privezan pes, toda opazil ni nič sumljivega, V do-

kaz, da ni več kradel slanine, je silno izgubljal na obsegu.

»Kaj se godi s teboj, Sackett?« je vpraševal Briscoe in se režal. »Mahova juha te ne redi več, kakor se vidi.«

Nekega jutro so zlezli možje, ki so bili otrpli od mraza, prej kot navadno iz svojih spalnih vreč in našli Sacketta ležati smrtnobolnega na svojem znamenitem trebuhu. Izmetal je — neprebavljeno slanino.

Takoj so padli štirje suhi, lačni, podivjani tigri nadenj. Engel je vodil naskok. Prav po neangelsko je udrihal Sackettu v obraz. Youngbrother, Mac Geehan, Mestice Louis so sedeli na krivcu. Briscoe je potegnil svoj samokres.

»Izpustite ga!« je zagrmel. Bil je čudež, da mu je ostalo še toliko glasu. »Sackett zasluži smrt; ali sem tukaj jaz gospodar in obračunim z njim.«

Bili so razočarani, toda Briscoejeva beseda jim je bila zakon. Sackett se je bolan, blelih ustnic, priplazil k njegovim nogam in prosil za milost.

»Ne bom več storil tega,« je dejal. »Bil sem bolan, mislil sem, da umrem. Ali slanina se ne bom več dotaknil.«

»Saj je nimamo več,« je mrmral Briscoe. »Komaj več kot funt. Pes ti, Sackett, požeruh, morilec. Mi vsi zremo smrti v oči. Dovolimo ti še eno izbero. Slanine ne zaprem — kam tudi? — Zaupati jo hočemo Sackettu. Ta funt slanine je vreden več

Sackett je slonel nepremično ob ni, mrtev. Slanina se je zibala pred njegovim obrazom.

vriš načelo samoodločbe tudi za nje in da bodo deležni državne in politične svobode v Jugoslaviji. To vse hočemo. Toda prav tako pa povdarjamo, da je treba ohraniti mirno kri, da se vzdržimo vsega, kar bi napeti položaj še bolj ogrožalo. Ni namreč meč tisti, ki deli pravico in ki sodi krivico. Dosedanji potek dogodkov v Italiji nam namreč kaže in dokazuje, kako se krivice maščujejo brez tujega meča. Tržaški domogodki so nam celo glase opomin, da se laški imperijalizem te svoje usode zaveda in bi jo rad odvrnil.

Zato mirno kri in zaupanje v pravico!

RADIČ PRED SODIŠČEM.

LDU Zagreb, 14. julija. Na današnji razpravi proti Radiču se je nadaljevalo zaslivanje prič. Prvi je bil zaslišan okrajni pristav Fancev, ki je izpovedal o shodu v Galdovu, da je Radič večkrat izjavil, da sodišče ni objektivno ter da je bil zaradi žaljenja dostojanstva sodišča obsojen na 7 dni trdega ležišča. — Obtoženec Radič je zahteval v nadaljnjem poteku razprave, naj se razmotri o njegovi imunosti kot poslanec hrvatskega sabora in kot narodni predstavnik. Pravi, da je bil preganjan samo zaradi tega, ker ga ni trpela bivša demokratska vlada. Branitelj dr. Walter zanika akt in flagrantni in predlaga zaslišanje bivšega hrvatskega bana dr. Tomljenovića. Sodni dvor bo o tem sklepil jutri.

POLJAKI SE UMIKAJO.

LDU Varšava, 14. julija. (DKU — Brezlično.) Vojno poročilo od 13. t. m.: Severno-vzhodno od Vilne se naše čete umikajo proti jugu. Precej številni sovražni oddelki so zasedli Molodečno, odtod napredujejo ob železni. progi Molodečno-Vilna ter v smeri Molodečno-Lida in so dosegli v prvem pravcu Smorgon, v drugem pa Losk. Vzhodno od črte Kaldanov-Služ se naše čete po načrtu umikajo. Dne 12. julija je sovražnik zavzel Dubno. Sovražne patrle prodirajo proti zapadu. Izredno srdite boljševičke napade na Kremenec smo odbili. Vzhodno od Podvolčiske in severno od Satanova smo zavrnili sovražnikove napade. Boljševičke oddelke, ki so prodirali proti Kamencu Podolskem je odbila ukrajinska vojska.

Politične novice.

— Koroško delavstvo za delavske zahteve. Resolucija boroveljske skupine JSZ sklenjena dne 9. julija 1920. Delavci iz Borovelj in Podlubeja organizirani v JSZ, ki vsled bližnje demokratične avstrijske republike najbolj čutimo razloček med Jugoslavijo in njo, odločno zahtevamo, da se izvedejo sledeče reforme:

1. Zahtevamo delavsko zbornico, ker smo od nje in od delavskih zastopnikov v nji pričakujemo razumevanja naših teženj in naših težav.

2. Zahtevamo delavskih dopustov kakor jih je imelo v mislih in jih še sedaj namerava upeljati poverjenstvo za socialno skrbstvo. 3. Zahtevamo za kmetijske delavce iste pravice in iste ugodnosti kakor jih uživa industrijski delavci, t. j. da se dovoli kmetijskim delavcem in poslom pristop k bolniškim blagajnam, da dobijo zastopstvo v delavski zbornici in da postanejo deležni bolniškega zavarovanja.

— Komunističen ultimatum. (Kamnik.) Na Perovem so pričeli komunisti s terorjem pri stavbinskem delavstvu pri zgradbi Hydro električne centrale. Danes so napovedali dvema delavcema: Alojziju Beljicijenu in Francu Bendi, da morata vzeti v soboto pri obračunu knjižice ven, ako ne pristopita. Imenovana, kot člana J. S. Z. tega ne bosta storila, ker sta že organizirana in ker si ne pustita dopasti pritiska komunistov. Tudi drugi bodo sledili njih zgledu. Mi opozarjamo oblasti in pretnjo, da se imenovanih dveh ne pusti v ponedeljek na delo, da isti store potrebnih korake proti groziteljem in zavarujejo svobodo prepričanja in dela. Komunistom pa kot zadnji opomin, naj ne rogovilijo, ker nas je vsaka dobra volja popustila in ne bomo nič več prenašali nasilstev in napadov.

— Angleški delavski delegat o razmerah v Rusiji. V "Prager Tagblattu" objavlja Stefan Grossmann svoj pogovor z dr. Guestom, delegatom angleške delavske stranke, ki se je pravkar vračal iz Rusije. Dr. Guest je pripovedoval o razmerah v Rusiji približno tako-le: Nihče ne sluti, kako pomanjkanje trpe Moskvičani. V skupnih kuhinjah dobivajo vsak dan krožnik zelenjadne juhe in kosček kruha. Razen tega dobe vsakih osem dni še hleb kruha, toda teh osem dni se navadno podaljša na 14 dni. Sladkorja dobe drobtinico vsake tri mesece. Mesa nikoli. Mleka, masti, jajca in celo čaja ne poznajo več. Kruh je črn in slab; nekaj članov angleške deputacije je vsled slabega kruha zbolelo. Zato pa cvete zakotna trgovina kakor nikjer drugod. Cene, ki se zahtevajo tu, so gorostasne. Tako stane hleb kruha 1000 rubljev. Ljudje prodajajo obleko, perilo in vse, kar imajo, da si kupijo kakšen približek v hrani, ko nimajo ničesar več.

enostavno umro. Vlada preganja zakotno trgovino samo v toliko, v kolikor se more pod to pretvezo otresti raznih neljubih ji oseb. Seveda ne smemo misliti, da žive tako pasje življenje vsi Rusi. Vladni komisarji in njih družine žive sijajno, razkošno. — Kaj pa s terorjem in smrtno kaznijo? Je vprašal Grossmann. — Po zagotovilih nekoga boljševika — je pripovedoval dr. Guest — je bilo v Moskvi umorjenih »samo« 8500 oseb. Sedaj je smrtna kazen na sodiških res odpravljena, toda razne instance ubijajo dalje na svojo pest. Tako n. pr. člani organizacije prometnega delavstva ubijajo vsakogar, kogar na železnici zalotijo pijanega. — O nadah, ki jih mnogi stavijo na Brusilova in njegove zmage, je rekel dr. Guest: Te nade bi bile opravičene, ako vrhovno vodstvo vojne ne bi bilo v rokah Trockega — tega najzvišjega pa tudi najnesimpatičnejšega izmed sovjetskih mož. Tako pa je vsaka zmaga rdeče armade Trockijeva zmaga. On je dejansko glava armade in ni nevernosti, da bi njegove zasluge ostale v senci. Zaenkrat na padec sovjetske oblasti ni misliti.

— Francosko raznarodovanje v Porrenju. Nemški listi so vedno polni pritožb nad početjem Francozov v zasedenem ozemlju, ki gre za tem, da nemško prebivalstvo raznarodni in pofrancozi. Vse naredbe oblasti služijo temu namenu v šoli in javnosti. Pouk v francosčini se usiljuje otrokom in odraslim, domače časopise se na vse načine izpodriva in zatira na korist francoskemu, vsa nemška narodna društva so prepovedana, v gledališčih se igra francosko itd. Temu pritisku — piše »Neue Zürcher Zeit« — v nekem poročilu iz Wiesbadna — se nemško prebivalstvo čimdalje bolj udaja, duševno življenje se prilagodi francoskemu okusu. Manjša podjetja in nepremičnine prehajajo vedno bolj v francoske roke. — To so za Nemce pač britke reči — dvakrat britke, ker za službene. Kako so Nemci ravnali s francoskimi Alzačani, kako s Poljaki! Je pač res: »...alle Schuld rächt sich auf Erden« — vse se maščuje. In to naj imajo v mislih tudi Italijani; prav posebno sedaj po tržaških dogodkih!

Dnevne novice.

— Žrtvi dela. (Iz Kamnika.) V soboto dne 10. t. m. je v tukajšnji smodnišnici eksplodiral smodnik v drugem kolovratu (Laufer), ki je zahteval dve žrtvi, v osebni družinskega očeta Martina Dornika iz Nevelj in Antona Zajca. Dornik je živel še kakih deset minut po eksploziji. Žrtvi sta bili od smodnika vse ožgani in pohabljeni od strojnih kosov, ki jih je smodnik vrigel narazen. Pogreb se je vršil v ponedeljek ob udeležbi delavstva iz smodnišnice in drugih. Ob grobu Martina Dornika, je spregovoril rajnemu v slovo domači gosp. župnik pretresljiv poslovljni govor. Pogreb Antona Zajca se je vršil v Kamniku na Žalah. Ob odprti krsti se je poslovil od njega Zabrezovnik, ki je v svojem govoru napadal oficirje, dodeljene poveljstvu smodnišnice, ki namesto, da bi skrbeli za varnost delavstva, uganjajo silen teror nad istim. Delavski pevski zbor je na obeh zapel žalostinke. — V presledkih po sedem tednov so že štiri smrtne žrtve v smodnišnici. Kot prva žrtev je bila nesrečna smrt mojstra L. Prohinarja, nato Janeza Nagraška in sedaj še Dornik in Zajc. Kamniško in okoliško prebivalstvo je upravičeno vse v strahu, ker se še zna celo prigraditi, da dobe lepega dne kar celo smodnišnico na svojo glavo. Skozi 24 let je ni bilo nesreče, sedaj pa imamo v kratkem času štiri žrtve. Ljudstvo se odkrito izraža, da je sedanje vodstvo nespodobno voditi ta obrat. Vodstvo samo pa se drži istega kot klop kože ter skuša terorizirati delavstvo namesto skrbeti, da ga z premišljenim ravnanjem obvaruje tako groznih nesreč, kakor so se ravno v zadnjem času pripetile. Naše poslance v Belgradu prosimo, da intervenirajo pri vladi v tej zadevi in spravijo na svetlo akte. Zadeva bo prinesla več luči o neznošnih razmerah v praharni v javnosti. V interesu delavstva se mora to izvršiti.

— Poročena sta bila v Tržicu 12. t. m. Jožef Rožman, čevljarjski uslužbenec, in Angela Kunauer, tov. delavka, oba člana naše organizacije. Ženski odsek jima je zapel v cerkvi poročno pesem. Na mnoga leta!

— »Državna posredovalnica za delo«. Pri vseh podružnicah »Državne posredovalnice za delo« (v Ljubljani, Mariboru in Ptuj) je iskalo v preteklem tednu od 4. do 10. julija 1920 dela 181 moških in 76 ženskih delavskih moči. Delodajalci so pa iskali 119 moških in 84 ženskih delavskih moči. Posredovanj se je izvršilo v tem času 150. — Promet od 1. januarja do 10. julija 1920 izkazuje 15.372 strank in sicer 6454 delodajalcev in 8918 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 4126. — Dela iščejo: pisar, moči, trgovski sodniki in sodravnice, dninarji in dninarice, služkinje, natakariji in natakarike, ključavničarji, kovači, poljski delavci in

delavke, slavnika, sluga, vratarji, vajenci razne stroke itd. — V delo se sprejmejo: gozdni delavci, služkinje, poljski delavci in delavke, kuharice, zidarji, mizarji, tesarji, pletarji itd.

— Delavec-invalid. Na izžanski cesti stanuje revež France Mikuž, ki je že več kot pred desetimi leti postal pri delu invalid. Noge so mu popolnoma, roke pa deloma hrome. Revež je popolnoma navezan na tujo pomoč. Pokojnine seveda nima nobene. Da se preživi, ga pripelje dobra roba z vozičkom na kak prometni kraj, kjer prosi miloščine. Tudi minulo nedeljo 11. t. m. se je nahajal v Ljubljani in sicer pod Tivoli. Ali revež tukaj ni imel sreče. Kmalu ga je zalotila roka pravice in ga tirala z njegovim vozičkom vred na policijo. Tam pa seveda niso vedeli kaj z njim početi ter so ga pustili čepeti na dvorišču. V Ljubljani je mnogo beračev dvomljive vrednosti, ali teh seveda policija ne preganja tako hudo, ker se ji znajo pravočasno umakniti. Delavec invalid, ki svoje nesreče ni sam kriv, pa naj bi od gladi umrl. Delavci, zahtevajmo invalidno zavarovanje in oskrbo, kakor ga bodo deležni vojni invalidi!

— Zoper stanovanjsko bedo v Belgradu. Ministrstvo za javna dela je izdelalo načrte za zgradbo državnih poslopij v Belgradu.

— Griža v Belgradu. V Belgradu vlada krvava griža. Dosedaj je 14 smrtnih slučajev

— Proti hajdukum v Makedoniji. Vojno ministrstvo je izročilo vsem klubom poročilo o odredbah proti vstašem in hajdukum v Makedoniji, katere so podvzele vojaške oblasti. Ministrstvo zatrjuje, da je zagotovljena popolna varnost.

— Tovarne za železniški material. V ministrstvo za promet je došla francoska železniška mislija, ke je ponudila naši državi, da hoče zgraditi tovarne za železniški material. O tej zadevi se sedaj vrše pogajanja.

— Dopise, namenjene »Org. kor. prostovoljcev«, naj se za dobo počitnic pošilja na naslov: Lojze Udé, pravnik, Nar. svet za Koroško (Velikovec).

— Odprava prostega sobotnega popoldne v trgovinah na Dunaju. Temeljem sporazuma med delodajalci in delojemalci je oblast na Dunaju odločila, da bodo poslej trgovine na Dunaju odprte ob sobotah do 4. ure popoldne (doslej samo do 2). Za izgubljeni dve uri prostega časa mora gospodar dovoliti osobju tekem tedna dve uri prostega časa več.

— Štrajk kmetijskih delavcev v Avstriji se je končal tako, da so delodajalci dovolili 20 % zvišanje maja meseca določenih mezd.

— Ropar pod posteljo. Dunajski trgovec Karel Fried je bil po opravih v Baden. S seboj je imel veliko vsoto denarja, s čimer se je hvalil. Ko je prišel ponoči v hotelu v svojo sobo, je opazil pod posteljo dvoje nog. Skočil je k oknu in začel klicati na pomoč. Prihitela je policija, a mož pod posteljo je bil med tem časom pobegnil. Zasačili so ga pa še v hotelu. Pri zaslišanju je povedal, da je Frieda čez dan opazoval in ponoči prišel z vetrihom v njegovo sobo. Hotel ga je omamiti s kloroformom in nato oropati.

— Število študentk v Nemčiji. Na univerzah v Nemčiji je tačas vpisanih 8122 študentk. Od teh študira modroslovje, jezikoslovje in zgodovino 3200, medicino 2192, matematiko in prirodoslovje vede približno 1200, pravne in državnoznanse vede 1150, zobozdravstvo 182 in farmacija 130 slušateljic.

— Služkinje s Kitajske so si naročile Francozinje, ker domačih služkinj silno primanjkuje. Vsak dan pričakujejo na Francoskem prihod parnika s kitajskimi služkinjami.

— Dela na Savi v Zagrebu. V Belgradu in Zagrebu se vrše posvetovanja za uravnavo Save. Kakor poročajo zagrebški listi, so ta posvetovanja že tako daleč uspela, da se bodo v Zagrebu v najkrajšem času začela dela za končno regulacijo reke in za zgradbo obsežne luke. Istčasno se uredi na Savi veliko moderno kopališče.

— Listnica uredništva. Izjavljamo, da tov. Minka Svolsšek ni dopisnica notice o Kolinski tovarni, ki je bila priobčena v »Večernem listu«.

Ljublianske novice.

Ij Gospodarska banka je pričela poslovati v hiši Zadrzne zveze v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38. Ta banka ima namen podpirati naše zadrzneštvo in razbremeniti glede denarnega poslovanja Zadrzne zveze. Če bo Gospodarska banka imela pred očmi ta svoj namen in bo skušala koristiti s kapitalom ljudstvu in ne izrabljati ga za sebične namene posameznikov, potem ji želimo mnogo uspeha.

Ij Kako se dela z našimi ljudmi v Nemški Avstriji. Te dni so spremljevali naši železničarji 9 lokomotiv v Nemško Avstrijo z namenom, da jih tam popravijo. Finančna delegacija je dala vsakemu med njimi dovoljenje, da sme vzeti 2 kil toba-

ka za osebno rabo s seboj. Železničarjem so pa v Nemški Avstriji ves toba pobrali in jih še ovadili jugoslovanskim oblastem, češ, da so tihotapili.

Ij Ljubezniv svak. Krojaški mojster Ivan Jakše iz Zapuž je naznanil policiji, da ga njegov svak Ferdinand Jenko ni pustil v njegovo stanovanje in mu je grozil, če stopi on v stanovanje, mu bo s sekiro glavo razbil. Intervenirala je policija, kateri je Jenko potrdil, da mora Jakšeta ubiti, njegovi ženi in otrokom pa da ne bo nič žalega storil. Ko so Jenketa aretirali, ni hotel stražnikoma slediti in sta morala najeti voznika. Jenko je govoril tudi zelo prostaško žaljivo o regentu Aleksandru. Vojaška oblast zasleduje Jenka tudi, ker je dezerter. Jenko je bil izročen sodišču.

Ij Pasji kontumac je rodil dobre posledice ubožnemu zakladu ljubljanske občine. Na policijskem ravateljstvu so pričeli namerjati lastnikom psov, ki jih naznani straža, da puste pse brez nagobčnika na cesto, z globami od 50 do 600 kron.

Ali ste že čitali

„Zločin nad domovino“?

Tako jasne in nepristranske sodbe o našem »bratomornem boju« še niste čitali!

Delavsko zadrzneštvo.

Skupščina I. ljubljanskega delavskega konzumnega društva r. z. z. o. z. se bo do vršile v soboto dne 17. t. m. ob 3. uri popoldne v društvenem domu v Trbovljah II. za skupino Trbovlje. — v nedeljo dne 18. t. m. po prvi sv. maši pa v Sv. Križu pri Kostanjevici za skupino Sv. Križ pri Kostanjevici. Vabljeni so vsi člani dotičnih skupin, da se skupščin zanesljivo udeležijo. Vsaka skupščina bo volila po pet delegatov, ker šteje nad 500 članov. — Nadalje se bodo vršile skupščine za skupino Križe pri Tržicu dne 25. t. m., v nedeljo, ob pol 9. uri v stari šoli in isti dan ob 3. uri pop. za skupino Tržič v društvenem domu. Skupina Križe bo imela voliti tri pooblaščenke, skupina Tržič pa štiri.

Skupine J. S. Z. v teh krajih naj se potrudijo, da bo udeležba od strani članov zadostna.

Delavska zveza.

Kamnik. V nedeljo, dne 18. julija t. l. se vrši javen delavski shod v Kamniškem domu v Kamniku. Pričetek ob 10. dopoldne. Dnevni red: Delavski položaj. Slučajnosti. Shod prireja »Delavska zveza«. Člani in prijatelji kakor tudi ostalo delavstvo vdeležite se shoda polnoštevilno.

Iz tajništva Jugoslov. Struk. Saveza u Zagrebu.

Jugoslavenski strokovni Savez umojljava sve one, koji žele kake insormacije o strukovnim radniškim organizacijama, da se obrade na tajništvo u Zagrebu, Kaptol 27. — Jednako se kod njega mogu dobiti pristupnice, članske knjižice in ostalo.

Drugovima u Djakovu. Vaše smo pismo primili. Poslat ćemo vam zatražene informacije. U najskoriji će vrijeme doći naš tajnik do vas, da usmeno uredite sve stvari.

U Zagrebu se otvara socijalni tečaj za strokovno organizovane naše radnike. Tečaj će trajati oko dva meseca, a predavanja dva puta tjedno.

Osnovane su podružnice jugosl. struk. Saveza u Cirkvenici i Makarskoj.

Kdor si hoće napraviti

nepriistransko sodbo

o naših domaćih političnih razmerah naj čita

„Zločin nad domovino“!

Jugoslovanska Strokovna Zveza.

Tržiška jugoslovanska strokovna skupina priredi izlet v nedeljo dne 18. t. m. k Sv. Joštu. Tam bo ob 10. uri sv. maša z govorom. Po sv. maši shod, na katerem govori govornik iz Ljubljane. Vabijo se sosednje organizacije ta dan na goro.

Železničar.

Shod »Prometne Zveze«. V nedeljo, dne 11. t. m. se je vršil shod kršč. mislečih železničarjev. Shod je bil dobro obiskan. Stori se so važni sklepi glede organizacije, ki ni politična, ki je zgolj strokovna. S pogumom v boj proti političnim spletkarjem nasprotnih železničarskih organizacij! Po misljenju imamo nebroj tovarišev v ZJŽ in komun. organizaciji — seznanimo se z našim programom, da se nam bode priključil sleherni, ki krščansko misli!

Rožnik! V nedeljo, 18. t. m. ob 9. uri je sv. maša na Rožniku, naročena od železničarjev v spomin umrlega železničarja Matjeva Kosmaka, delavca južne železnice. Prijatelji pokojnega in člani ljubljanske skupine »Prometne zveze« se vabijo, da počaste spomin našega sodelavca. Po končanem opravilu se snidemo pod Rožnikom.

Tabsorske izkaznice za Maribor stanejo za železničarje deset kron. Tovariši, zadnji čas je, da se priglasite! Pridite vsi in pripeljite s seboj dvomilijevce, da se ogrejejo za naše ideale! Vršilo se bo za železničarje posebno zborovanje, ki se še pravočasno obznani.

Skupina Ljubljana (južni kolodvor) ima svoj sestanek v ponedeljek dne 19. t. m. ob pol 8. uri v Jugoslov. tiskarni. Voli odbor. Sestanek je zelo važen — pridite vsi in pripeljite somišljenike s seboj!

Skupina Ljubljana (drž. kolodvor) ima svoj sestanek dne 21. t. m. ob 8. uri zvečer v Jugoslov. tiskarni. Poleg drugega je na dnevnem redu tudi volitev odbora. Agitirajte med somišljeniki, da se jih čim več udeleži!

Studenci pri Mariboru (tovarna juž. železnice.) Komunisti so res čudaki. Podpisali so se za Nemško Avstrijo, češ, mi bomo pokazali, da Jugoslavija ne more brez njih izhajati; pa so se res vrezali. Komaj je prišla objava, da so dotični predložili direktiji na Dunaju, že so začeli delati kisle obraze in obersodrug Nachtigal jim je zagotovil: fantje, dokler sem jaz tukaj, tačas se vam ni treba bati. Rdeči komunistični petelini so sprevideli, da jim v Nemški Avstriji pečeni piščanci ravno ne bodo leteli v usta. Zatorej so sklenili, poslati delegacijo k prometnemu ministru dr. Korošcu, naj se jih usmili. Ob času stavke so kričali: dol s Korošcem! — sedaj bodo pa prosili, da se jih usmili, ker so zavedni Slovenci, Res, lepi Slovenci so to, ki so l. 1919. v prosincu demonstrirali z nemškimi zastavami in vpili »Heil!« Vam pa, rdeči nemčurski petelini — srečno pot v Lačenberg!

Rudar.

Trbovlje. Delavci Jugoslov. strokovne zveze vprašamo tem potom rudniško ravateljstvo, kdaj misli začeti zidati za tukajšnje delavstvo stanovanjske hiše, ker je, kakor vsak človek izprevidi, pri nas velika stanovanjska beda. Reprezentanca trboveljske premogokopne družbe je meseca februarja obljubila deželni vladi, da bo že to leto postavila več hiš za rudarje, a kakor je videti, se trboveljski družbi nič kaj ne ljubi in nemudi za zidanje delavskih hiš. Pač so imeli delavci na takozvanem kraju »Terezja«, na svojih gredah nabejan krompir, fižol, zelje, solato in razna druga sočivja in zelenjavo. Toda ti rudniški gospodje so si domislili, da se bodo na tem prostoru lahko postavile tri delavske hiše. To početje je bilo brezobzirno. Sredi maja so jim ukazali, naj pospravijo grede, ko je bila komaj solata za rabo. Da so imele ženske s tem obilo dela in da so morale spomladi semena drago plačati, to ni nič pomagalo. Če pa danes pogledamo na ono mesto, ni o kakem zidanju ne duha ne sluha. Prišla bo jesen in bomo na tem, kot smo bili spomladi. Pač pa je dala deželna vlada nalog tukajšnjemu stanovanjskemu uradu, naj vsem rudarjem odpove privatna stanovanja, kar se tudi vrši. Vprašamo deželno vladu, ali ve, da družba še ni pričela graditi novih stanovanj? Ali bomo v bodoče na cesti? Razmere so itak neznosne dovolj. V Trbovljah je nad 100 družin po raznih barakah, celo po več družin skupaj. V eni sobici stanuje po 6 do 10 oseb. Ali je zdravstveno? Radovedni smo, kdaj bo tem socialnim razmeram pri nas konec.

Mežica. Takrat, ko je bil g. Kristan še kraljevi minister, ko se je voziral okrog po svetu na državne stroške, ter kupoval slavnoznane lokomotive in ko sta bila še dva njegova prijatelja — socialisti v vladi, tedaj so hoteli biti tudi mežiški socialisti nekaki mali ministri. Iz same prevzetnosti in ošabnosti, ker jih je doletela tako velika čast, da so imeli v Belgradu kar tri kraljeve ministre, so hoteli tudi pri nas pokazati svojo moč ali vsaj zaslonbo, ki so jo imeli pri svojih ministrih. Kot veliki prijatelji nas delavcev-rudarjev, ki mnogi prebivamo v slabih, nezdruženih in tesnih stanovanjih, ali bolje rečeno v luknjah in razdrapanih bajtah, so nam (namesto, da bi se kaj pobrigali, da bi se ta stanovanjska mizerija vsaj nekoliko zboljšala) od-

vzeli takorekoč 6 do 8 lepih, svetlih in zračnih stanovanj, kjer so se nastanili s svojim konzumom in si priredili dvorano za veselice in zborovanja itd. To so storiли navzlic temu, da so imeli svoj konzum v prejšnjih prostorih bivšega »Wirtschaftsverbanda«, ki je imel svojo prodajalno okrog 30 let v istih prostorih. Naenkrat se jim je zljubilo drugih prostorov. Če je s tem njihovim činom zgubilo 6 do 8 strank — delavskih družin zdrava stanovanja, kaj jim to mar. Lepa je rdeča ljubezen in enakost.

Živilski delavci.

Kolinska tovarna v Ljubljani.

Dne 8. julija t. l. se je ustanovila nova skupina JSZ v Ljubljani delavcev iz Kolinske tovarne. Delavski zastopniki iz Kolinske so se zbrali v šentpeterski prosveti k ustanovnemu sestanku. Razgovorili so se najprej o razmerah v tovarni. Zavzeli so stališče napram socialistični organizaciji; bili so namreč do tega časa vsi organizirani v socialistični strokovni organizaciji.

Nato so izvolili sledeči odbor: Polšak Minka, predsednica, Glince 283, Koželj Avgustin, podpredsednik, Zelena jama 15, Črne Tončka, blag., Zelena jama 70, Grad Rok, blag. nam., iz Dola pri Ljubljani, biva v Kolinski tovarni, Pučnik Nežka, taj., Jenkova ulica 5, Burgar Manca, taj. nam., Sp. Šiška 16, Joško Cerar, odbornik, iz Dola pri Ljubljani. V nadzorstvo ste bili izvoljeni: Mici Porenta, Udmat, Mici Kuga, Zelena jama 100.

Sedež si je določila nova skupina v prostorih šentpeterske prosvete. Za uradne ure se dogovori z društvom. Na sestanku je bil navzoč tudi zastopnik Jugoslovanske Strokovne Zveze. — Dozdaj se je včlanilo v Jugoslovanski Strokovni Zvez nad dve tretjini delavcev, dočim je bila do tega dogodka vsa tovarna pri nasprot-nikih.

Predilniško delavstvo.

Dugaresa, 4. julija. Štrajk u tvornici tkanina još uvijek traje. Zadnji put sam javio, kako je mizerno stanje radništva u njoj. Danas ću javiti o jednoj zanimivoj skupštini, koju je držao kr. kot. predstojnik Joco Banjanin iz Karlovca sa radništvom ove tvornice. Skupština je išla za tim, da vrati radništvo na rad. G. predstojnik se predstavio kao vladin punomoćnik, ali je izgledalo, kao da je samo zastupnik kapitalizma, koji hoće da radnika iscrpi do kraja. O tom neka sude ljudi dobre volje po njegovim riječima. On poziva radnike na rad ovako: Kroz ovaj mjesec neka dođu i rade svi radnici uz onu plaću, koju su dosada dobivali. Nakon mjesec dana će ravateljstvo tvornice od svih radnika izabrati polovicu, koju će otpustiti iz tvornice, a ostalo bi polovici povišali dosadašnju plaću. Radništvo dakako nije na to pristalo. Na to je g. predstojnik nastavio dalje ovako po prilici: Ako radništvo ne pristaje na to, može odmah doći po svoje radničke iskaznice i po isplatu, ali ujedno gubi svako pravo na stanovanje u radničkom stanu, kao i sve one pogodnosti, što ih dobiva od tvornice, naime: svijetlo, živući artikli itd. ... Još se zagrojanje, da će staviti kapitalizmu na raspolaganje svoje žandare. Naravno da se prisutno radništvo sablaznilo nad tim riječima kot. predstojnika, pa je ujedno uvidjelo i svu onu brigu naših oblasnika i prijatelja puka i naroda, koliko im je stalo do stradajuće sirotinje. Iz cijele se skupštine vidjelo, kako oblasnici prikazuju svijetu, da tobože radnici ne će na posao iz prkosa. No radništvo je glasno govorilo: »Mi hoćemo raditi, samo nam dajte zasluženu plaću, da možemo živjeti.« Vrlo se čudimo izaslaniku radničke organizacije iz Karlovca — komunisti —, kako je mogao pozivati radništvo neka si uzme knjižice, pa ostavi tvornicu — koja da je i onako kazniona, a ne tvornica. Hoće li tim biti radništvu pomoćeno, ako ostavi ovo mjesto te pođe trbuhom za kruhom — ono i neka djeca — veliko je pitanje. — No još nas više čudi, da je naša vlada tako malo upućena u prilike ovdašnjeg radništva i dopušta, da radnici — članovi naše države stradavaju jedino radi pojedinaca, kao i radi podmitljivih izaslanika, koji prije objeda radništvu obećavaju poboljšicu plaće, jer da uz sadašnju ne može živjeti, a poslije objeda govore, da je radništvo dobro plaćeno. O tom bi nam mogao puno pričati prvi izaslanik zagrebačke vlade g. Hofman! Kod nas je sve moguće, pa i to, da i nakon čašice vina čovjek okrene — kako se ono kaže — kabanicu! Ovdje ima radnika, koji rade u ovoj tvornici već 30 godina i više, i sve svoje sile ulažu u dobro tvornice i još nekih — a za nagradu im se otvaraju vrata i pokazuje široki svijet! E nezahvalnost, nigdje te ne bilo! Inače je radništvo posve mirno i strpljivo podnosi svoje teško stanje. Neki od radnika polaze u okolicu da zasluže, čim bi se mogli odseliti — a naša tužna vlada još se uvijek ne miče,

ona sve to mirno gleda, pa vjeruje svojim izaslanicima, koji ju izvješćuju onako, kako je u prilog gospodi, a ne radništvu! Dosada nije još ništa učinila — a imade čak i posebno povjereništvo za socialnu skrb! Čovjek skoro ne bi vjerovao — ali žalosno je, da jest tako!

Kovinar.

Tržič. Precej časa je že, odkar se je vložila spomenica na vladu glede zahtev kovinarjev v Tržiču. Stvar se dolgo vleče. Od strani organizacije se je zadeva zopet pospešila in tako bo najbrže že prihodnji teden padla odločitev. Stvar se mora vsekakor kmalu rešiti.

Slamnikar.

Domžale. V nedeljo, dne 4. julija se je zbralo slamnikarsko delavstvo na shodu v Domžalah. Ali ta dan ni bila dvorana polna, kot smo imeli priliko gledati lansko leto. Zbrano je bilo nekaj desetorice delavcev in nekaj delavcev. Ali kljub mali udeležbi so te desetorice povedale več, kot je nam govorila nabito polna dvorana od prejšnjih shodov. Kriza, ki jo prestaja slamnikarska organizacija v Domžalah, je posledica medsebojne nesloge in pomanjkanja organizacijske zavesti. Ko je lani delavstvo klicalo na pomoč centralno delavsko organizacijo, je pričakovalo, da bo isto delalo čudeže. Še več, pričakovalo je, da bo šlo drugo delavstvo zanj v boj in ji dalo to, kar bi si ravno ono imelo potom sloge in discipliniranega nastopa pridobiti. Letele so pač razne ovadne in sumničenja, ki so izvirala iz sebičnosti in osebnega sovraštva na vse strani, a sloge in enotnosti ni bilo. Nedeljski udeleženci pa so jasno pokazali, da hočejo vstrajno naprej delati v organizaciji in tudi potom iste doseči to, kar ni bilo mogoče stotinam tovarišev in tovarišic.

Mislili smo, da bomo smer našemu gibanju uravnali že bodoče dni, ker pa to ni mogoče, zato nas čaka predvsem takoj po mariborskem taboru dosti dela, da izpeljemo načrt, ki smo ga sprejeli na zadnjem shodu.

Reorganizacija naše organizacije je nujno potrebna v Domžalah kakor tudi v Mengšu. Sebičnost ni lep znak. Madež je, ki škodi našemu delu in onemogočuje nam v naši stroki vsak napredek. Mi pa ravno hočemo napredovati in hočemo pokazati, da znamo misliti in delati. V tem znamenju se snidimo na prihodnjih dveh izrednih občnih zborih v Domžalah in Mengšu. V tem duhu si ustanovimo tudi našo centralno slamnikarsko zvezo, ki bo vodila naš boj nesebično za vse. Dnevni red obeh izrednih občnih zborov bo sledeči: 1. Referat o delitvi delavstva po tovarnah v Domžalah a) tovarna G. Oberwalda, b) tovarna Sadstatter, c) ostale tovarne v Domžalah. V Mengšu a) skupina združenih delavk, b) skupina tovarne Stemberger. Volitev skupinskih odborov. 2. Razlaga ustroja slamnikarske zveze. 3. Strokovne šole slamnikarskega delavstva. 4. Slučajnosti.

Od reorganizacije pričakujemo uspeha, ki nas bo dvignil iz mrtvičnosti ter pripravil k vstrajnejšemu delu. Zato se pripravljajte na občna zbora, da boste pokazali na zborovanju resnost do dela in napredka. To bo koristilo nam in celi naši obrti, ki nam daje edini zaslužek, če propade ta obrt, potem bomo pa iskali kruh križem sveta. To je klic v dvanajsti uri.

Viničar.

Ljutomer. Aako potuješ od Ljutomera proti Jeruzalemu, vidiš krasno in lepo obdelane vinograde, ki njih zlahka kapljica slovi po celem svetu. Je pa žali Bog skoraj vse last tujega kapitala. Tujcu se kopiči dobiček, dočim je ubogi viničar najslabše plačan 5—8 K dnevno (ako se dela), po nekaterih mestih še manj, tako da niti kruha več nima, da ga beda tlači od dne do dne bolj. Na obleko niti misliti ne sme. Bliža se jesen in zima, ali od nikoder nobene pomoči, da bi se mu vsaj nekoliko zboljšal ta težki položaj. Tukaj naj bi vlada ukrenila svoje korake, da se delavcu v vinogradih izboljša njih položaj. Agrarna reforma naj se reši ugodno v prid viničarjev. Krepmo na delo, dokler je še čas. Nobeden ne bodi zaspan; kajti zmagati bode naša.

Čipkarica.

Ideja povzdige in osamosvojitve čipkarske ženske domače obrti pridobiva vedno več tal. Organizacija raste in procvita. Ni še skoro nedelje, da ne bi se ustanovila ena ali dve strokovni skupini in združni podružnici. Čipkarice uvidevajo, da jim samo v skupni, močni in disciplinirani združbi mogoča rešitev izpod krempljev njihovih izkoriščevalcev, zato se pa trumoma organizirajo. Število organiziranih že presega število 3000, ki se pa do jeseni, ko se prične z rednim delom,

gotovo popetori. Sukanec dojde v kraljem s Češkega. Centrala bo tudi skoro gotova. V bližnjih tednih se vrši še zadnja tozadevna anketa in nato ustanovni občni zbor. In tedaj čipkarice zakličite ter po-vejte svetu: da ste proste vsakojakega suženjstva in samosvoje gospodarice nad svojimi izdelki. Bog naj vas takrat blagoslovi!

V Škofji Loki smo si v nedeljo dne 11. t. m. ustanovile skupino čipkaric in podružnico osrednje čipkarske zadrage. Govoril nam je tov. referent iz Ljubljane. Izvolile smo v odbor: tov. Ivanko Dermota, Tilko Mrzlikar, Lenčko Dagarin, Marijo Karmelj in č. g. župnika dr. Klinarja. — Sklenile smo zaprositi vladu, da nam otvori v jeseni v Škofji Loki strokovno čipkarsko šolo. Za čas počitnic pa se je izrekla želja, naj bi se začasno pridobila kar na svojo roko ena gđc. učiteljica in nekaj sukanca, nakar naj bi se započelo s poukom. Referent in č. g. župnik sta nam obljubila, da nas bosta v tem zmislu podpirala. Tako smo se razšle z željo, da se nam načrti prejkoprej uresničijo in s sklepom, da se podamo na agitacijo, da udružimo v organizacijo poslednjo čipkarico.

Na Trati-Gorenji vasi se je vršil sestanek čipkaric v ponedeljek ob 9. uri v Društvenem domu. Poročal je zastopnik J. S. Z. iz Ljubljane. Čipkarice so stvarno sledila izvajanju govornika in bile za vse to, da si osnujejo strokovno skupino in drugo. Izbrale so si peteročlanski odbor, katerega naloga je pripraviti vse potrebno, da začne skupina in zadruga prejkoprej delovati. Led je prebit, čipkarice, na delo za organizacijo! Bil se bo boj, — a ne omagajte, — v slogi je moč! Bodite uverjene, da se ob vaši slogi vsak kapitalističen maneuver razbije.

Služkinja.

Kraj, skupina št. Peter (Ljubljana). Sestanek skupine št. Peter »Zveze služkinj« se vrši v nedeljo dne 18. t. m. po blagoslovu v prostorih št. Peterske prosvete. Ker je za razvoj skupine treba smotranege dela, zato se pozivlje članice, da se zanesljivo udeležijo sestanka. Od članic je odvisno, kako bo uspevala skupina.

Poselska posredovalnica. Tekom tega tedna se je preskrbela 7 služkinjam služba. Dve je priletni služkinji iščeta službe pri dveh osebah. Služb je na razpolago približno 26. Išče se več kuharic za Maribor.

Kuharica išče službe v Ljubljani. Najraje bi šla k enemu duhovniku ali pa sploh osebi, ki je sama. Tozadevne informacije se dobe v pisarni »Zveze služkinj«, Krekova prosveta, Alojzijevejšče, pritličje I. et. vo, Poljanska cesta št. 4.

Delavski obzornik.

Mednarodni kongres v Haagu na Holandskem. V dneh od 15. do 19. junija t. l. se je vršil mednarodni kongres krščanskih strokovnih organizacij. Z ozirom na zadnji kongres je bilo sedaj število zastopanih članov kakor tudi število držav membejnije. Zastopanih je bilo: Belgija 17 zastopnikov z 150.000 člani. Nemčija 22 zastopnikov z 1.250.000 člani. Francoska 5 zastopnikov z 140.000 člani. Ogrska 3 zastopniki z 190.000 člani. Italija 3 zastopniki z 1.250.000 člani. Španka 1 zastopnik z 60.000 člani. Holandska R. K. V. 25 zastopnikov z 170.000 člani. Holandska C. N. V. 13 zastopnikov z 73.400 člani. Avstrija 3 zastopniki z 59.000 člani. Češkoslovaška 2 zastopnika z 75.000 člani. Švica 2 zastopnika z 17.000 člani. Skupaj 10 držav 98 zastopnikov, kateri so zastopali 3.367.400 članov. Poleg tega je bil tudi en zastopnik krščanske strokovne organizacije železničarjev na Angleškem. Predmet zborovanja je bil zgraditev mednarodne zveze krščanskih strokovnih organizacij. Določilo se je tudi že, da pošlje vsaka država v glavni odbor po enega zastopnika razen Nemčije, ta pošlje dva, ker ima največje število organiziranega delavstva.

Iz tabora kapitalizma

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode je prevzel konzorcij bank pod vodstvom Ljubljanske kreditne banke. Upravni svetniki so sledeči: Dr. Ivan Tavčar, dr. Karel Triller, Alojzij Tykač, ravatelj Ljubljanske kreditne banke, Avgust Praprotnik, ravatelj Jadranske banke, Vladimir Arko, veleindustrijec v Zagrebu, Josip Breznik, profesor in podpredsednik Delniške tiskarne v Ljubljani. Poleg teh so pa še štirje dunajski in zagrebški ravnatelji. Večino ima sedaj slovenski kapital. Bomo videli, če bo ta delavstvu pravičnejši, kot je bil doslej nemško-judovski.

Odgovorni urednik Jože Rutar.
Dajatelj konzorcij »Večernega lista«.
Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.